

Prawo żywnościowe

Przejdź do produktu na www.ksiegarnia.beck.pl

Przedmowa

W podręczniku „Prawo żywnościowe” opracowano podstawowe akty prawa żywnościowego, zarówno unijnego (zwłaszcza rozporządzenie nr 178/2002), jak i krajowego, a także normy występujące w ramach globalnego systemu żywnościowego, jak np. *Codex Alimentarius*.

Prawo żywnościowe było już przedmiotem opracowań w formie podręcznikowej przez innych autorów, np. M. Taczanowskiego¹, jak też opracowania „systemowego” M. Korzyckiej i P. Wojciechowskiego². Trzeba jednak zaznaczyć, że opracowania z tego zakresu szybko tracą na aktualności, ponieważ co kilka miesięcy w Unii Europejskiej przyjmowane są nowe akty prawne, a także narasta stopień złożoności zagadnień regulowanej materii, co wynika z postępu i rozwoju różnych dziedzin nauki zajmujących się produkcją żywności i żywienia. Ponadto, mimo długiego okresu obowiązywania regulacji prawa żywnościowego, wciąż zdarza się, że na rynek trafia żywność o niebezpiecznych cechach. Świadczy to o ciągle aktualnej potrzebie podejmowania badań naukowych czy publikacji z prawa żywnościowego.

W prezentowanym podręczniku uwzględniono najnowsze regulacje prawne, poglądy doktryny prawa rolnego i orzecznictwo, a ponadto podejście – od globalnego (światowego), do regionalnego (unijnego) i krajowego prawa żywnościowego, ze szczególnym akcentem regulacji unijnej. Charakteryzuje się on przejrzystą systematyką podziału i układu treści oraz jej syntetycznym ujęciem. Książka ta jest dobrą okazją do inicjowania naukowego dyskursu w sferze dydaktyki z udziałem studentów wydziałów prawa, jak też praktyków zajmujących się stosowaniem wspomnianych przepisów.

Globalny system prawa żywnościowego osadzony jest w kilku płaszczyznach regulacji prawnej różnego szczebla. Dlatego pierwszą część podręcznika stanowi opracowanie podstawowych zagadnień prawa żywnościowego o znaczeniu międzynarodowym. Wśród nich występują podstawowe kategorie prawa, jak np. bezpieczeństwo żywnościowe (*food security*) i jego szczególne postaci. Funkcjonowanie systemów żywnościowych podlega regulacjom dotyczącym rolnictwa i handlu w ramach Światowej Organizacji Handlu (WTO) i zawartych przez jej strony umów, stąd część książki dedykowana jest właśnie tym kwestiom.

Filarami prawa żywnościowego są: podstawowe pojęcia żywności i pasz oraz wiele innych (np. materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością). Determinują one granice prawa żywnościowego i odpowiedzialności producentów. Ważną rolę

¹ M. Taczanowski, *Prawo żywnościowe*, Warszawa 2017.

² M. Korzycka, P. Wojciechowski, *System prawa żywnościowego*, Warszawa 2017.

w praktyce stosowania prawa żywnościowego odgrywają także takie instytucje jak System Wczesnego Ostrzegania, Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności. Dlatego istotną część podręcznika (rozdziały II, III i IV) poświęcono zagadnieniom prawa żywnościowego Unii Europejskiej, a także krajowego. Ponadto rozważania obejmują proces kształtowania się tej regulacji oraz podstawy prawa żywnościowego w Traktacie o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Celem prawa żywnościowego jest zwłaszcza zapewnienie wysokiego poziomu ochrony zdrowia i życia ludzi. Z tego względu najwięcej uwagi w regulacji prawnej prawodawca poświęcił bezpieczeństwu żywności i pasz, na które składają się wymogi dotyczące szeroko rozumianej produkcji, informacji o żywności oraz odpowiedzialności za naruszenia prawa i sankcji z tym związanych, co znalazło wyraz w rozważaniach w rozdziałach IV i VI. Wiele szczegółowych wymogów podlega bardzo rozbudowanym i szczegółowym aktom prawnym Unii Europejskiej, w tym żywność pochodzenia zwierzęcego, stosowanie substancji dodatkowych, aromatów i enzymów, pozostałości pestycydów, substancji zanieczyszczających i innych. Wymaga to spełnienia przez producentów wielu warunków bezpieczeństwa żywności.

Dopełnieniem regulacji bezpieczeństwa żywności jest regulacja systemów jakości żywności, a w tym produktów rolnictwa ekologicznego, chronionych nazw pochodzenia i chronionych oznaczeń geograficznych, gwarantowanych tradycyjnych specjalności i systemów określeń jakościowych fakultatywnych, co omówione zostało w rozdziale V. Są to kategorie produktów nazywane w doktrynie prawa rolnego produktami wysokiej jakości. Jakość żywności jest kategorią niezwykle pojemną, obejmującą właściwości wykraczające ponad bezpieczeństwo żywności, niezależne od jakości handlowej. Ponadto, w obszarze regulacji prawnej znajduje się także żywność nietypowa ze względu na metodę produkcji lub cechy szczególne, np. żywność i pasze genetycznie modyfikowane, nowa żywność (*novel food*, czy żywność szczególnego przeznaczenia).

Zapewnienie bezpieczeństwa żywności możliwe jest dzięki uregulowaniu instrumentów podporządkowanych właśnie temu celowi, takich jak kontrola i nadzór oraz odpowiedzialność. Od lat urzędowa kontrola żywności i pasz stanowi podstawowe gwarancje bezpieczeństwa żywności. W podręczniku zagadnienia te prezentowane są z punktu widzenia nowego unijnego rozporządzenia w sprawie urzędowej kontroli żywności, tj. 2017/625. Natomiast odpowiedzialność w prawie żywnościowym jest już swoistą konsekwencją naruszenia przepisów prawa czy wyrządzenia szkody w znaczeniu cywilnoprawnym. Tym kwestiom poświęcona została część rozdziału VI.

Stan prawny, literatura i orzecznictwo uwzględnione zostały na dzień 15.9.2020 r.

dr hab., prof. UAM Katarzyna Leśkiewicz

[Przejdź do księgarni →](#)